

Nederlandse overheid mag grotere stimulerende rol op zich nemen

'Digitalisering: Nederland moet uitkijken voor wet op remmende voorsprong'

Nederland scoort onveranderd hoog in de diverse lijstjes waar zaken als innovatie en concurrerend vermogen worden gemeten. Desondanks is er geen ruimte om tevreden achterover te leunen. Op het gebied van digitale infrastructuur voor huishoudens is Nederland bijvoorbeeld al voorbijgestreefd door landen als Portugal en Zweden. Het goede nieuws is echter dat de zakelijke markt in Nederland nog steeds hoge ogen gooit als het gaat om de digitale infrastructuur, zegt Kees Jonker, CEO van de Nederlandse softwareproducent en specialist in netwerkinfrastructuur Speer IT.

Daling op digitaliseringsranglijsten

In de Global Innovation Index, jaarlijks samengesteld door de Amerikaanse Cornell University en de World Intellectual Property Organization, staat Nederland al een paar jaar achteraan in de top vijf. Toch is er sprake van een neergaande trend: was Nederland in 2018 nog de nummer twee, in 2019 moest het genoegen nemen met een vierde plek. Zwitserland is overigens al sinds 2015 het meest innovatieve land ter wereld, aldus de Global Innovation Index. Waaraan was de daling te wijten? Volgens de samenstellers van het prestigieuze lijstje is er een aantal factoren aan te wijzen. Eén daarvan is het feit dat andere landen voor lopen als het gaat om de digitale infrastructuur in het algemeen en glasvezelnetwerken in het bijzonder.

De aanwezigheid van landelijk dekkende netwerkinfrastructuur is jarenlang een pluspunt geweest waarmee Nederland zich ten opzichte van anderen positief wist te onderscheiden. Maar dat was veelal nog gebaseerd op koperdraad en coaxverbindingen. Als het gaat om glasvezelnetwerken moet Nederland alleen al in Europa landen als Portugal, Spanje en Frankrijk ver voor zich laten. Volgens onderzoek van de Europese tak van de Fiber To The Home Council, een mondiale branchevereniging van breedbandpartijen, kan in Spanje en Portugal inmiddels respectievelijk 97,8 % en 99,2 % van de huishoudens een glasvezelabonnement afnemen. In Nederland is dat percentage minder dan 50 procent.

Wet op remmende voorsprong

Softwareproducent Speer IT is al twintig jaar de partij die met behulp van zijn applicatie Cocon en de bijbehorende database, de locaties van netwerken in Nederland en het buitenland letterlijk in kaart brengt. Vanuit die ervaring en kennis weet CEO Kees Jonker als geen ander het een en ander in perspectief te brengen. De belangrijkste reden voor de dalende plek van Nederland op de diverse ranglijsten, is dat er hier een twintigjarige geleidelijke veel gemiddesterd is in de uitrol van coax-netwerken voor consumenten. Het gebruik van coax was destijds veel breder dan alleen maar internettoegang; het was ook te gebruiken als infrastructuur om te bellen en televisie te kijken. Dat heeft ervoor gezorgd dat de noodzaak om glasvezel aan te leggen, aanmerkelijk minder was dan in andere landen. In Spanje en Portugal was er geen sprake van een massale coax-uitrol. Die zijn destijds direct gestart met glasvezel als infrastructuur voor breedbandig internettoegang. Je zou kunnen zeggen dat Nederland daarom in de consumentenmarkt op dat gebied te maken heeft met de wet op de remmende voorsprong. Je ziet nu dat de coax-technologie tegen bepaalde grenzen aan begint te lopen, zoals de maximale snelheid van de datatransmissie. Die ligt nu op circa 1 Gbps. Dat zijn grenzen waar glasvezel geen last van heeft. Om een voorbeeld daarvan te geven: op dit moment zijn er al snelheden van 48 Terabit per seconde op glasvezelnetwerken bereikt. En het einde is nog niet in zicht.

Autoriteit Consument en Markt wil meer glasvezel

Ook de Nederlandse overheidsinstantie Autoriteit Consument en Markt (ACM) komt tot de conclusie dat het in Nederland beter kan als het gaat om glasvezeldekking. De toezichhouder heeft in het najaar van 2019 een marktstudie laten verrichten naar de stand van zaken op het gebied van glasvezel in Nederland. De uitkomsten van het onderzoek roepen de ACM tot de uitdrukking dat 'extensieve uitrol van glasvezel noodzakelijk is voor het toekomstbestendig maken van telecommunicatienetwerken'. Of zoals ACM het zelf zegt: 'Glasvezelverbindingen bieden consumenten meer keuzevrijheid. Glasvezel is ook nodig om aan de groeiende vraag naar bandbreedte te kunnen voldoen, nu en in de toekomst.'

Noodzaak is groot

De noodzaak om nog sneller te schakelen bij de uitrol van glasvezelnetwerken in Nederland is groot. Eén van de aanjagers daarvoor is de geplande introductie van de 5G-standaard voor mobiele (data)communicatie. De ontvangst- en zendsignalen die daarmee zijn gemeoid, moeten op snelle, symmetrische glasvezelnetwerken worden aangesloten. Dat komt onder andere door het feit dat er met de nieuwe mobiele standaard grotere hoeveelheden data tegen hogere snelheden worden getransporteerd. De oude netwerken (zoals de infrastructuur die uit koperen kabels bestaat) schieten op dat gebied dromweg tekort. En toch gaat het nog niet hard genoeg met de uitrol van glasvezel, zeggen critici. Kees Jonker stelt dat er inderdaad een paar 'hobbels' zijn die moeten worden genomen. "Er is allereerst een investeringsdrempeel. Glasvezelnetwerken aanleggen is een kostbare zaak. Dat moet uiteindelijk wel worden terugverdient. En dat is niet overal meteen het geval, zoals in de zogenaamde buitengebieden waar minder inwoners zijn. En dan is er de fysieke aanleg van glasvezelnetwerken bedoeld voor consumenten. Je ziet dat telecompartijen elkaar soms in de weg zitten. Zij willen dan per sesé-eigen kabels in de grond graven. Zelfs als er al een kabel van een andere partij loopt. Daar zouden we in de telecombranche eigenlijk mee moeten stoppen. Het werkt vertragen en is bovendien, onnodig, kostbaar. Ik zie daar een rol voor de overheid: die zou vanuit een duidelijke visie op digitalisering de wettelijke kaders kunnen scheppen om de verglazing een impuls te geven. Met onder andere afspraken over het delen van bestaande bekabeling. Alleen dat zou de uitrol van glasvezelnetwerken in Nederland met z'n twintig procent kunnen versnellen."

Sturende rol rijksoverheid nodig

Wat heeft Nederland volgens Kees Jonker nodig om verdere stappen in de digitalisering van de economie en maatschappij te maken? "Het meest belangrijke is dat er gemotiveerde mensen zijn met veel kennis, onder andere op technologiegebied. De digitale infrastructuur zou eigenlijk geen discussiepunt mogen zijn. Het is wat mij betreft niet als de beschikbaarheid van gas en elektriciteit vroeger. Destijds heeft de Nederlandse overheid besloten dat alle huishoudens op gas- en elektriciteitsnetwerken moesten zijn aangesloten. Het was een randvoorwaarde. Dat geldt ook voor toegang tot toekomstbestendige glasvezelnetwerkverbindingen. In Duitsland heeft de overheid dat goed begrepen. Op veel plekken lopen zij vrijwel op Nederland achter; er wordt zelfs nog gewerkt met oude analoge modems om het internet op te kunnen. Dat leidt in dorpen zelfs tot leegloop. De jongeren trekken daar weg omdat zij in die omstandigheden niet kunnen werken. De Duitse overheid heeft daarom besloten om een stimulerende rol te spelen in de digitalisering. Dat zou de rijksoverheid in Nederland ook moeten doen. Niet alleen door sneller te kijken naar zaken als het voorkomen van onnodige graafwerkzaamheden. Maar ook door te sturen op harmonisatie van gemeentelijke richtlijnen en processen. Om daar een voorbeeld van te geven: de herstelkosten voor bestrating verschillen nu per gemeente. Net als vroeger het geval was met de vergunningen voor het plaatsen van dakkapellen. Dat is uiteindelijk door de centrale overheid geharmoniseerd. Dat zou je dus ook voor bijvoorbeeld herstelkosten kunnen doen. Het maakt het makkelijker voor telecompartijen om op een eenduidige manier hun glasvezelnetwerken uit te breiden. En daarmee gaat het ook sneller."

Zakelijke markt is wél booming

Ondanks de wat sombere geluiden over de 'verglazing' van de Nederlandse huishoudens, is het hier geen somberheid troef. Nederland is bijvoorbeeld nog steeds een van de landen waar de zakelijke markt het best wordt bediend als het gaat om snelle connectiviteit, onder andere door glasvezelnetwerken. Dat is onlangs nog eens bevestigd door de Europese Unie, jaarlijks doet de EU onderzoek onder de lidstaten naar de staat van de digitale economie en maatschappij. In deze Digital Economy and Society Index (DESI) wordt gekoken naar zaken als de kwaliteit van de digitale infrastructuur en de mate waarin het bedrijfsleven digitaal actief is. In de meest recente editie van de DESI staat Nederland op nummer vier, achter Finland, Zweden en Denemarken. Welvaart is Nederland een plaatsje gezakt ten opzichte van het jaar daarvoor, maar dat is te wijten aan het feit dat de frequentieverdeling voor onder andere de snelle 5G-standaard voor mobiele (data)communicatie pas dit jaar wordt gestart. De Scandinavische landen hebben dat al achter de rug. Speer IT-CEO Jonker baamt dat Nederland in de zakelijke markt een koppositie inneemt met snelle connectiviteit. "Kijk alleen naar het feit dat grote IT-parijen zoals Google en Microsoft hier hun datacenters bouwen. Dat komt mede door het feit dat er goede, betrouwbare, firmazige glasvezelnetwerken liggen bedoeld voor het bedrijfsleven en overheidsinstaties. De concurrentie van telecompartijen in de zakelijke glasvezelmarkt is ook groter dan in de consumentenmarkt. Dat zorgt er ook voor dat er meer wordt uitgegeld. Dus in de zakelijke markt zie ik de Nederlandse positie niet zo somber in."

